

MEMÒRIA ARQUEOLÒGICA DE LA INTERVENCIÓ
EFFECTUADA AL CARRER MILANS, NÚM. 3
(DISTRICTE DE CIUTAT VELLA. BARCELONA)

Codi MHCB: 034/07

Data intervenció: 6-13 de març de 2007

JOSÉ MANUEL ESPEJO BLANCO
MARÇ DE 2007

ÍNDEX

- 1. FITXA TÈCNICA**
- 2. INTRODUCCIÓ**
- 3. ENTORN GEOLÒGIC I GEOGRÀFIC**
- 4. NOTÍCIES HISTÒRIQUES I INTERVENCIONS ANTERIORS**
- 5. MOTIVACIONS I OBJECTIUS DE LA INTERVENCIÓ**
- 6. METODOLOGIA**
- 7. DESCRIPCIÓ DE LES TROBALLES**
- 8. CONCLUSIONS**
- 9. BIBLIOGRAFIA**
- 10. REPERTORI ESTRATIGRÀFIC**
- 11. DOCUMENTACIÓ GRÀFICA**
 - 11.1. Documentació Planimètrica**
 - 11.2. Documentació fotogràfica**

1. FITXA TÈCNICA

NOM DE LA INTERVENCIÓ	Carrer Milans, núm. 3, baixos
UBICACIÓ	Barri de la Mercè Barcelona
COORDENADES UTM Fus31N amb Datum ED50 (UB/ITC)	X: 431,451 Y: 4581,540 Z: 4,5 m.s.n.m.
CONTEXT	Zona urbana
TIPUS D'INTERVENCIÓ	Preventiva terrestre
CLASSE D'ACTIVITAT	Control i/o excavació
DATES D'INTERVENCIÓ	6-13 de març de 2007
PROMOTOR	Puigverd Arquitectura, S. L.
EQUIP TÈCNIC	Direcció: José Manuel Espejo Blanco

2. INTRODUCCIÓ

Aquesta memòria recull els resultats del control arqueològic preventiu (Codi MHCB: 034/07) efectuat sobre unes obres de rebaix del paviment d'un local ubicat als baixos del número 3 del carrer de Milans, al barri de la Mercè, districte de Ciutat Vella (**Figura 1 i Fotografies 1 i 2**), realitzades per l'empresa Puigverd Arquitectura, S.L. La intervenció s'ha realitzat sota la supervisió del Servei d'Arqueologia Urbana del Museu d'Història de la Ciutat, Institut de Cultura, Ajuntament de Barcelona, que en va redactar el projecte d'intervenció arqueològica.

La direcció tècnica ha estat assumida per l'arqueòleg José Manuel Espejo Blanco, de l'empresa **ÀTICS, S.L., Gestió i Difusió del Patrimoni Històric i Arqueològic**, la qual ha facilitat tot el material necessari per a dur a terme la intervenció.

Les tasques arqueològiques, simultànies a les obres, van efectuar-se entre els dies 6-13 de març de 2007.

El control arqueològic tenia com a objectiu detectar i documentar possibles estructures antigues que poguessin veure's afectades per les obres, ja que el lloc on aquestes es desenvolupaven es troba inclòs en una "Zona d'Interès Arqueològic" d'un destacat valor, donat que es troba relacionat amb un sector històric molt important per a Barcelona.

3. ENTORN GEOLÒGIC I GEOGRÀFIC

La ciutat de Barcelona es troba dins d'un terme municipal que s'estén a la costa de la mar Mediterrània en una plana d'uns 5 km. d'amplària (l'extensió total del terme és de 91,41 km²), limitada al NW per la serra de Collserola (que culmina a 512 m al cim del Tibidabo), entre els sectors deltaics del Llobregat i el Besòs. La seva funció de capital ha estat sens dubte afavorida per la situació geogràfica d'aquesta plana, on conflueixen els dos grans eixos de comunicació que travessen en direcció N-S la Catalunya central (el Llobregat i l'eix dels rius Besòs-Congost-Ter) i que accedeixen a la ciutat a través del congost de Martorell el primer i del coll de Finestrelles, sota el turó de Montcada, el segon.

El Barcelonès comprèn el territori estès entre la Mediterrània i la Serralada Litoral, en el tram conegut per serra de Collserola, és a dir, entre els estrets de Martorell i de Montcada, per on els rius Llobregat i Besòs, respectivament, s'encaminen a la mar. Des del punt de vista de la morfologia, és fàcil identificar, al Barcelonès, dues grans unitats: Collserola i el Pla de Barcelona, que és a on s'ubica la ciutat de Barcelona, i per tant és aquella unitat morfològica que ens interessa.

El Pla de Barcelona és limitat per la Serralada de Collserola, i a migjorn, per la falla que segueix, ran de mar, des de Garraf i el turó de Montjuïc que és el punt més elevat, pels turonets dels Ollers, del Tàber, de les Fazies, de la Bota, fins el turó de Montgat, més enllà del Besòs.

La falla, originada al moment de la fractura del Massís Catalano-Balear, dibuixà el que, a grans trets, havia de ser la costa catalana. Per això, el pla inclinat del peu de Collserola és de basament paleozoic i d'estructura tabular, havent estat afectat per tots els moviments orogènics alpins. En el miocè i el pliocè, damunt del sòcol paleozoic se sedimentaren dipòsits marins, dels quals són testimonis el

seguit de turons suara anomenats. El Pla, que des de Collserola va baixant suaument i d'una manera regular, en el punt de contacte entre la Ciutat Vella i l'Eixample, es produeix una ruptura de continuïtat amb la presència d'un salt o esglaó d'uns vint metres, clarament visible en la morfologia urbana. Aquest tall va ser aprofitat per la defensa, recolzant-hi les muralles, o per a l'economia, instal·lant a les Moles diversos molins aprofitant el sallent. De l'esglaó cap a mar ja no hi ha sòcol de llicorella ni de granit, sinó un mantell al·luvial format per les aportacions de les rieres, dels torrents, dels deltes dels rius veïnals i el corrent litoral.

Així doncs, el Pla es pot dividir en tres sectors: El Pla inclinat, els turons arran de mar, i el pla de baix, que correspondria a la zona compresa entre l'esglaó i el mar. En aquest sector hi dominen materials al·luvials més fins aportats per rieres, torrents i les aigües d'escorrentiu que baixen de la serra i, també, dels corrents marins.

4. NOTÍCIES HISTÒRIQUES I INTERVENCIONS ANTERIORS

Els orígens de la ciutat de Barcelona se situen al Mont Tàber, molt a prop del mar i dominat al sud pel promontori de Montjuïc, que facilita la defensa del seu litoral. Ben aviat, però, els límits s'anaren expandint pel pla, on s'aixequen, cap al nord, els turons de Monterols, el Putget, la Creueta, el Carmel, la Muntanya Pelada i el turó de la Peira.

Des del punt de vista urbanístic, podem diferenciar tres zones dins la ciutat. Prop del mar i dominat al sud pel gran promontori de Montjuïc hi ha el nucli antic, que resta emmurallat fins la desaparició de les muralles, a mitjans del segle XIX. Aquest espai inclou d'una banda, un nucli central conegut com a barri gòtic que correspon a la primitiva ciutat romana. Al seu voltant hi trobem tot un seguit de petites viles que es van formar en època medieval, dins el perímetre de les muralles aixecades al segle XIII. Aquestes viles noves són els actuals barris coneguts amb els noms de les esglésies que els centralitzen: del Pi, de Santa Anna, de Sant Pere, de Santa Maria del Mar i de la Mercè. Els darrers sectors urbanitzats del nucli antic de la ciutat —és a dir, la Rambla i el Raval— no van quedar inclosos dins el tercer recinte fortificat fins la segona meitat del segle XIV.

En segon lloc tenim tot un seguit de pobles que neixen entorn de la ciutat, i que n'acabaran formant part a finals del segle XIX. Per últim hi trobem l'Eixample, una àmplia zona quadrículada, de carrers amples, planificada a la segona meitat del segle XIX, seguint el Pla d'Ildefons Cerdà, quan ja s'havien enderrocat les muralles que impediien el creixement urbanístic de Barcelona.

L'indret on està situat el número 3 del carrer de Milans, pertanyia en època romana a la zona suburbial de *Barcino*. Aquest *suburbium* es caracteritza principalment per acollir habitatges dispersos anomenats normalment “*villae*” i

una sèrie d'instal·lacions de la pròpia ciutat, com, per exemple, les àrees de necròpolis fora muralla.

Administrativament el carrer es troba al Districte de Ciutat Vella, en el barri Gòtic, i més concretament en el denominat barri de la Mercè —inclòs en aquell— i comunica els carrers d'Avinyó pel sud amb el carrer d'Ataülf, en confluència amb el carrer d'En Gignàs, al nord. Es troba doncs en contacte amb al carrer d'Avinyó, on hi havia el fossar de la muralla romana del segle IV d.n.e. Així mateix, es presenta com un espai d'expansió durant l'edat mitjana, formant part del creixement natural de la mateixa ciutat.

Durant segles la principal activitat econòmica de Barcelona fou el comerç, i degut a la seva pertinença al ja mencionat barri de la Mercè, situat a tocar de mar, visqué en primera persona el creixement i desenvolupament comercial de la ciutat. La zona però, agafa gran rellevància en època moderna amb l'ocupació de les classes altes de la societat barcelonesa que farceixen —per una banda— el carrer d'Avinyó de palauets i cases senyoriales, com per exemple el número 13, edifici que mes tard fou l'antiga central telefònica de Barcelona. D'èpoques anteriors trobem també edificacions senyoriales, relacionades amb la proximitat del Palau Menor o de la Reina, per exemple la Casa D'Hèrcules del S. XVI, la casa dita Dels Quatre Rius del S. XVIII situada a la Plaça de la Verònica o el Palau Centelles o del Duc de Solferino, actualment dependències de la Generalitat, i que data del 1574. I per l'altra banda, el costat marítim de la Mercè es convertí en zona de residència d'aristòcrates i burgesos que erigien els seus casals al carrer Ample, convertint-se en un dels més emblemàtics de Barcelona. De fet, el seu nom es deu a que al urbanitzar la zona aquest carrer va esdevenir el més ample de la ciutat. S'hi van construir palaus i casals de gent noble suplantant, així, al carrer Montcada en senyoria i distinció, hi visqueren virreis i fou lloc d'estada dels reis en els seves visites a Barcelona (CIRICI, 1985; VV.AA. 1997).

Respecte a les intervencions arqueològiques anteriors a la zona, hem de mencionar en primer lloc el Palau Centelles, on es va documentar el 1982, part d'una habitació corresponent a una casa romana de l'insula delimitada per l'actual Baixada de Sant Miquel i pel carrer dels Gegants (S. I-II d.n.e.) i restes d'un pou medieval i material ceràmic del S. V d.n.e (VV.AA., 1993).

Altres focus d'intervencions, és la Plaça de Sant Miquel on des dels anys 60' s'han anat duent intervencions arqueològiques que van donar com a resultat la identificació d'una *domus* de planta quadrada, part d'un conjunt termal i un *cardo minor*. El 1989, es va dur a terme una actuació que va afectar l'àrea de la plaça delimitada pels nous edificis de l'Ajuntament i la Baixada de Sant Miquel, intervenint en una superfície aproximada de 450 m², i rebaixant fins a una fondària de quatre metres. Els resultats de la intervenció varen permetre diferenciar tres fases consecutives d'època romana (GRANADOS *et alii*, 1993).

També fem menció de la intervenció efectuada al número 15 del mateix carrer d'Avinyó i el número 4 del carrer de Pou Dolç entre octubre de 2003 i juliol de 2004 (VILARDELL, 2004, 2004bis). En aquesta excavació es va documentar part de la muralla de *Barcino* així com les restes d'una de les seves torres quadrangulars. També s'ha documentat un possible tram de l'*intervallum* amb diverses estructures industrials. I per últim s'han trobat les restes d'una *domus* altimperial i remodelada en època tardoantiga, amb la presència d'un mosaic policrom, un altre d'*opus sectile* de plaques de marbre de diversos colors, i una gran quantitat de fragments de plafons caiguts de pintures murals policromades (geomètriques, vegetals i figuratives) que decoraven les diverses cambres.

Hi ha un altre element a afegir en les intervencions anteriors, i és la documentació de llenços de muralla romana que encara es mantenen en peu al carrer Avinyó i rodalies: es documenten al Passatge del Crèdit (Carrer de Ferran) a la seu de L'Esbart Dansaire de Catalunya, al centre de l'Associació

Excursionista d'etnografia i folklore (Carrer d'Avinyó) i al restaurant pakistaní "El Gallo Kiriko " (també al carrer d' Avinyó).

Altres intervencions arqueològiques que han aportat informació sobre la història de la zona seria la troballa d'una necròpolis a la seu de l'Antic Govern Militar on hi havia hagut el convent del franciscans. Aquesta necròpolis tindria una cronologia tardo-romana i estaria formada per diverses tombes, majoritàriament de fossa simple amb caixa de fusta, teula o àmfora, a més d'alguns sarcòfags monolítics. El seu extrem es va localitzar en direcció a mar, tot i que la necròpolis s'estendria per sota el carrer Anselm Clavé vers el Nord.

Així mateix, s'haurien de posar de manifest les troballes a la plaça Joaquim Xirau (HUERTAS, 1997). En aquesta intervenció es van poder documentar clarament dos moments: un alt imperial i un baix-medieval. Quan al període alt imperial destaquen l'aparició de les restes d'una vil·la que va permetre ampliar la zona coneguda d'ocupació al voltant del *pomerium* de la colònia de Barcino. També aparegueren les restes d'un mausoleu en *capsa taulae* com a receptacle de l'enterrament amb cronologia de finals del segle I d.n.e. Per sobre d'aquest hi havia un nivell d'argiles i llims d'aportació natural amb ceràmiques del segle II-III d.n.e. Així doncs es podria dir que a principis del segle I d.n.e. hi hauria una ocupació en la zona amb l'establiment d'un centre productiu situat molt a prop de la costa, que juntament amb el mausoleu de finals del segle I d.n.e. estarien en ús fins a meitat del segle II.

També cal mencionar la intervenció desenvolupada al núm. 5 del mateix carrer Ample durant les obres de instal·lació d'un ascensor l'any 2003, on es va documentà un enterrament que l'arqueòloga encarregada del control arqueològic va relacionar amb una vil·la d'època Alt-imperial. Acompanyaven a l'enterrament una sèrie d'estrats arqueològics amb força presència de ceràmica, restes de pintures murals i estucs (TRIAY, 2005).

I per últim, la intervenció realitzada al carrer Carabassa, 8 bis, entre el anys 2005 i 2006. En aquesta excavació es van documentar evidències d'una amplíssima ocupació que es projectava estratigràficament a través d'època Contemporània, Moderna, Alt i Baix medieval, per a acabar en nivells romans (S. III-IV d.n.e.). Així, l'abundància d'estructures evidenciades exhibiren una dinàmica ocupacional que va aportar importants dades sobre l'evolució diacrònica de la ciutat al llarg de, pràcticament, tota la seva història (GRIÑÓ, 2006).

MOTIVACIONS I OBJECTIUS DE LA INTERVENCIÓ

Les motivacions per les quals s'ha fet necessari un seguiment arqueològic en aquesta zona del barri Gòtic, com ja hem comentat més amunt, es deu a què aquesta es troba en un espai inclòs en una "Zona d'Interès Arqueològic" d'un eminent valor, donat que es troba relacionat amb un sector històric molt destacat per la ciutat.

En el cas concret que ens ocupa, aquest interès bé donat per la presència d'estructures de diferents èpoques a la zona afectada. Destaquem com més significatiu:

- Es troba molt a prop d'una de les torres de la muralla romana, a la zona del *castellum*.
- És en una zona d'expansió de la ciutat en època medieval.

Els objectius immediats es centren, doncs, en recuperar les possibles restes arqueològiques que puguin aparèixer durant la realització de les obres de rebaix del paviment d'un local ubicat als baixos del número 3 del carrer de Milans.

6. METODOLOGIA

Per a aconseguir els objectius marcats és necessari adoptar una metodologia sistemàtica i que se'ls adequi. En relació amb la metodologia de registre, la seqüència estratigràfica s'estableix amb el propòsit d'entendre la formació, delimitació, estructuració i ordre de deposició dels diferents estrats. De la mateixa manera, ajuda a interpretar els diversos processos sedimentaris i postdeposicionals que s'han anat produint al llarg del temps a la zona afectada. Sota aquestes premisses, s'ha establert un registre detallat dels diferents estrats que configuren la zona intervinguda utilitzant per a fer-ho el sistema d'"Unitats Estratigràfiques" (U.E.), que es pot seguir a E.C. HARRIS (1990) i A. CARANDINI (1997), sistema acceptat àmpliament i secundat a Catalunya des de fa tres dècades (TRÓCOLI, SOSPEDRA, 1992). Aquest mètode permet analitzar de forma individualitzada cadascuna de les incidències que afecten la seqüència estratigràfica. La caracterització de les diferents unitats estratigràfiques es detalla en una fitxa. Aquí s'hi registren tots els paràmetres que permeten la seva correcta identificació i descripció, així com també la seva relació física respecte a la resta de les unitats estratigràfiques del jaciment.

La identificació d'una U.E. s'estableix mantenint l'ordre estricte d'aparició durant el procés d'excavació i es duu a terme generalment utilitzant una clau de tres dígit, començant tota la seqüència numèrica per el número 100. Així s'han diferenciat les distintes unitats estratigràfiques (U.E. 101, 102...). Aquesta forma de procedir s'utilitza amb la finalitat d'evitar qualsevol alteració de la seqüència numèrica o algun tipus d'interferència en cas que, durant el procés, sorgeixi una estratigrafia complexa que obligui a acumular unitats estratigràfiques.

Quant al mètode d'intervenció immediata respecte als treballs que s'estaven realitzant, hem seguit el del control visual directe. La tasca d'excavació s'ha dut a terme seguint la metodologia habitual d'utilització del martell pneumàtic per a

aixecar el enllosat i la seva preparació de morter; i, en segon lloc, l'ús de la pala per a practicar el buidatge dels 20-30 cm del subsòl que s'havia de rebaixar. L'arqueòleg director estigué present durant tot el període d'extracció de terres, observant el sediment extret amb la finalitat de recuperar les restes de ceràmica, ós, metall, o de qualsevol altra naturalesa, que poguessin sortir.

La documentació de la intervenció es completa amb les fitxes de les unitats estratigràfiques trobades, i un registre gràfic, que inclou documentació planimètrica i una selecció fotogràfica de les evidències més representatives del desenvolupament de l'excavació.

7. DESCRIPCIÓ DE LES TROBALLES

És tracta d'un edifici d'habitatges entre mitgeres, ubicat al Carrer de Milans, nº 3, que adapta part de la seva façana al traçat poligonal de la placeta. Consta de planta baixa, entresol i tres plantes pis.

Les obres van consistir en la realització de un rebaix del paviment del local ubicat als baixos del mencionat edifici, amb la finalitat d'assolir l'alçada mínima exigida en la normativa en el marc d'una reforma més amplia. Aquesta reforma modifica la distribució dels diferent àmbits del local però sense afectar l'estructura de l'edifici.

L'actuació arqueològica se centrà, per una banda, en el control visual de la realització del rebaix per part de l'empresa adjudicatària i, per altra banda, en l'excavació manual per part de la direcció tècnica quan les característiques del sediment extret o la aparició d'alguna estructura així ho exigien.

La planta baixa del local presentava una superfície total de 93'74 m², però el rebaix de terra afectava únicament a dues habitacions: l'Habitació 1 (H.1) amb 23'23 m² de superfície¹; i l'Habitació 2 (H.2) amb 13'87 m². És a dir, sumaven un total de 34'89 m² (**Figura 2; Fotografies 3-4**). En total calia rebaixar uns 20 cm en la H.1 i uns 25 cm en la H.2 perquè quedava un poc més elevada que aquella. Donades les característiques d'igualtat de enllosat i de farciment d'anivellació del terreny que mostraven les dues habitacions, i la innecessària generació de Unitats Estratigràfiques que es derivava d'aquest fet, la direcció tècnica considerà oportú de numerar amb els mateixos números de U.E. a ambdues com si fossin una sola. Per últim, hem de senyalar que han aparegut algunes estructures (**Figura 3**) arqueològiques que descriviren a continuació:

¹ En realitat es tractava de dues habitacions diferents en origen (de 15'83 m² una i 7'40 m² l'altre), però de l'envà que las dividia només es conservava una part molt petita en el moment de l'obra.

U.E. 100:

És tracta del enllosat de les habitacions, constituït per rajoles quadrades (20x20x2 cm) més la preparació de morter que las sustenta, amb uns 10 cm de potència total.

U.E. 101:

Estrat de terra piconada apareguda sota el paviment i que servia d'element d'anivellació del terreny sobre el qual es va enllosar el sòl posteriorment (**Fotografies 5 i 6**). Es tracta d'un sediment de color marró fosc, de textura arenosa, entre la qual van aparèixer en petites quantitats restes de runa constructiva, carbons, vidres i alguns fragments d'ossos de fauna. Així mateix, van sorgir alguns pocs fragments ceràmics d'època contemporànea-moderna (vidrats), medieval (verd i manganès) i fins i tot algun fragment d'àmfora romana, la qual cosa testimonia la remoció de terres d'estrats preexistents, que es troben barrejats i la procedència dels quals és impossible esbrinar. Hem de dir, que aquesta ceràmica, totalment descontextualitzada, no presenta cap característica morfològica o decorativa destacable i s'ha descartat, per irrellevant, la seva documentació gràfica.

U.E. 102 i 103:

Coberta per l'U.E. 101, va aparèixer, durant els treballs d'extracció de terra, la fonamentaria de dos murs en la H.1 (U.E. 102 i 103) (**Figures 4 i 5**), solidaris entre si que formen part d'una mateixa estructura d'habitació d'un edifici anterior a l'actual finca, i que es prolongaven sota les parets de maons del immoble actual. Es tracta de dos murs construïts amb pedres mal escairades, de grandària variable i incrustacions de maons fragmentats massissos entre elles; es troben unides per un morter blanc de bona qualitat.

Un primer mur (U.E. 102) s'estén sota l'envà longitudinal de la H.1 amb una orientació NW-SE , i una llargària total de 5'78 m (**Fotografia 7**); i el segon (U.E.

103) també en la mateixa disposició que les parets actuals, amb 3'33 m de longitud i orientat NE-SW (**Fotografia 8**). Es troba unit a l'anterior formant angle recte (**Fotografia 9**).

L'amplària d'ambdós no ha pogut determinar-se totalment perquè les cares exteriors queden amagades a l'altre costat de les parets actuals i no era per tant possible arribar a elles sense tirar a terra aquestes. Les amplàries visibles que s'han pogut documentar oscil·len entre els 20 i els 40 cm.

Els murs apareixien a uns 15 cm sota nivell de paviment (4'44 m.s.m.) i sobresortien escassament uns 10 cm una vegada realitzat el rebaix. No ha estat possible, per tant, determinar la potencia total conservada.

L'absència d'un estrat arqueològic *in situ* associat a les estructures impedeix realitzar una datació precisa dels mateixos. No obstant això, estimen que aquesta estructura ha d'ubicar-se a finals d'època Moderna (segle XVIII) o començaments de la Contemporània (segle XIX). Ens basem en dos elements: en primer lloc, l'edificació de l'habitatge (i l'última urbanització del carrer) es remunta a la dècada dels 50' del S. XIX; i en segon lloc, hem de tenir en comte que si bé l'estructura del barri va arribar quasi intacta fins al segle XIX, la morfologia interna va canviar decisivament durant el segle XVIII per la gran densificació poblacional soferta. Tenint això present, i a la vista de la tipologia constructiva i de les característiques del morter utilitzat, creiem que es pot afirmar que la seva cronologia no ha de retrotraure's més enllà de aquest segle XVIII.

Davant de l'aparició d'aquestes estructures l'arquitecte responsable de les obres va acordar, amb la direcció arqueològica, preservar en la seva totalitat l'U.E. 102 integrant-la en el projecte de reforma a manera d'esglaó, de manera que uniria aquest àmbit amb un altre que es troba a una cota més alta. D'aquesta manera, únicament quedava afectada per l'obra l'U.E. 103, però tampoc totalment ja que una part també se veuria exempta per la mateixa raó que l'U.E. 102 (formant un escaló a un petit àmbit situat a una altura superior). Així doncs, dels

3'33 m que constitueix l'U.E. 103, solament s'havien de desmuntar uns 10 cm de potència en un tram de 2'63 m. Amb el vist i plau dels responsables del Servei d'Arqueologia del M.H.C.B. i del Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya, és va autoritzar la realització d'aquest petit desmuntatge sota la supervisió de la direcció arqueològica que controlava les obres (**Fotografia 10**).

En el rebaix de la H.2 no es va documentar cap estructura ni resta arqueològica (**Fotografia 6**).

8. CONCLUSIONS

Aquesta intervenció arqueològica tenia com a fites descobrir i documentar possibles restes arqueològiques conservades durant les obres de rebaix del paviment d'un local ubicat als baixos del número 3 del carrer de Milans.

Des d'un punt de vista arqueològic, hem de indicar la aparició de dos murs, restes de la fonamentaria d'una habitació d'un edifici anterior a l'actual finca: Un primer mur (U.E. 102), amb una llargària total de 5'78 m; i el segon (U.E. 103) solidari amb l'anterior formant angle recte, amb 3'33 m de longitud. Ambdós sobresortien escassament uns 10 cm per sobre la cota de rebaix final i presentaven la particularitat de mostrar la mateixa disposició en l'espai que las parets actuals.

Únicament quedava afectada per l'obra l'U.E. 103, i no totalment ja que solament s'havien de desmuntar els 10 cm mencionats més amunt en un tram parcial de 2'63 m.

Pensem, per les seves característiques estructurals i en absència d'un estrat arqueològic, que les restes deuen ser de principis d'època Contemporània o finals de la Moderna, i si bé podrien tenir una relativa significació en relació al coneixement de l'evolució urbana de la ciutat, des d'un punt de vista històric i arquitectònic no presenten cap rellevància destacable.

Per tant, els resultats d'aquesta intervenció difícilment poden aportar respostes aclaridores i significatives als interrogants plantejats al voltant del poblament i l'urbanisme de la ciutat al llarg de les diferents etapes de la seva història.

9. BIBLIOGRAFIA

CARANDINI, A. (1997): *Historias en la Tierra. Manual de excavación arqueológica*. Ed. Crítica, Barcelona.

CIRICI, Alexandre (1985): *Barcelona pam a Pam*. Ed. Teide, Barcelona.

GRANADOS, O.; MIRÓ, F.; PUIG, F.; RAYA, M. (1993): "Intervencions a Barcino (1982-1989). Plaça de Sant Miquel", a *Anuari d'intervencions arqueològiques a Catalunya, 1*. Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Barcelona.

GRIÑÓ MÁRQUEZ, Damià (2006): *Memòria de la intervenció arqueològica al solar del carrer d'en Carabassa, 8 bis, de Barcelona (Codi MHCB: 316/05)*. Arxiu del Servei d'Arqueologia Urbana del M.H.C.B. Barcelona. Ajuntament de Barcelona. Memòria inèdita.

HARRIS, E. C. (1990): *Principios de estratigrafía arqueológica*, Ed. Crítica, Barcelona.

HUERTAS, Josefa (1997): *Informe memòria de la intervenció arqueològica a la plaça Joaquim Xirau/plaça dels Banyes*. Arxiu del Servei d'Arqueologia Urbana del M.H.C.B. Barcelona. Ajuntament de Barcelona. Memòria inèdita.

TRIAY OLIVES, Vanesa (2005): *Memòria de la intervenció arqueològica al carrer Ample 5. Ciutat Vella, Barcelona (Codi MHCB: 131/04)*. Arxiu del Servei d'Arqueologia Urbana del M.H.C.B. Barcelona. Ajuntament de Barcelona. Memòria inèdita.

TRÓCOLI, Isabel G. i SOSPEDRA, Rafel (Eds.) (1992): *Harris Matrix. Sistemes de registre en Arqueologia (2 vols.)*, Pagès Editors, Lleida.

VILARDELL FERNÁNDEZ, Adriana (2004): *Informe Preliminar de la intervenció arqueològica del Carrer Avinyó Num. 15 i al Carrer Pou Dolç Num. 4 de Barcelona (Barcelonès)*. Arxiu del Servei d'Arqueologia Urbana del M.H.C.B. Barcelona. Informe inèdit.

VILARDELL FERNÁNDEZ, Adriana (2004bis): *Informe Preliminar de la torre i el tram de muralla romana del Carrer Avinyó, 15 - Pou Dolç, 4 de Barcelona*. Arxiu del Servei d'Arqueologia Urbana del M.H.C.B. Barcelona. Informe inèdit.

VV.AA. (1993): *Anuari d'intervencions arqueològiques a Catalunya. Època romana-Antiguitat tardana. Campanyes 1982-1989*. Col·lecció Anuaris

Memòria de la intervenció arqueològica al carrer de Milans, 3, de Barcelona.

d'Intervencions Arqueològiques a Catalunya, 1. Departament de Cultura,
Generalitat de Catalunya.

VV.AA. (1997): *Els barris de Barcelona*, Vol. I. "Ciutat Vella i Eixample".
Enciclopèdia Catalana, Barcelona.

10. REPERTORI ESTRATIGRÀFIC

INTERVENCIÓ: Milans, 3		UE: 100	
Sector: Habitacions (H.1 i H.2)	Codi MHC B: 034/07	Cronologia: Segle XX	
DEFINICIÓ :	Paviment de les habitacions H.1 i H.2.		
DESCRIPCIÓ :	Superficial format per un paviment de rajoles quadrangulars de 20x20x2 cm, més la preparació de morter que la sustenta, amb 10 cm de potència total aprox.		
MATERIAL DIRECTOR :			
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a
	Rebleix a		Es reblert per
	Cobreix a	101	Es cobert per
	Talla a		Tallat per
	Es recolza a		Se li recolza
	S'entrega a		Se li entrega

INTERVENCIÓ: Milans, 3		UE: 101		
Sector: Habitacions (H.1 i H.2)	Codi MHC B: 034/07	Cronologia: Segle XX		
DEFINICIÓ :	Nivell d'anivellació del sòl per pavimentar damunt d'ell.			
DESCRIPCIÓ :	Nivell de terra piconada, de color marró molt fosc, de textura arenosa i barrejada amb petits restes de runa, fauna, carbons i alguns fragments de ceràmica.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a	102, 103	Es cobert per	100
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

INTERVENCIÓ: Milans, 3			UE: 102
Sector: Habitació 1	Codi MHCB: 034/07	Cronologia: Segles XIX-XVIII	
DEFINICIÓ :	Mur que forma part d'una d'habitació d'un edifici anterior a l'actual finca.		
DESCRIPCIÓ :	Es tracta d'un mur construït amb pedres mal escairades, de grandària variable, incrustacions de maons massissos entre elles i unides per un morter blanc de bona qualitat.		
MATERIAL DIRECTOR :			
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a 103
	Rebleix a		Es reblert per
	Cobreix a		Es cobert per 101
	Talla a		Tallat per
	Es recolza a		Se li recolza
	S'entrega a		Se li entrega

INTERVENCIÓ: Milans, 3			UE: 103
Sector: Habitació 1	Codi MHCB: 034/07	Cronologia: Segles XIX-XVIII	
DEFINICIÓ :	Mur que forma part d'una d'habitació d'un edifici anterior a l'actual finca.		
DESCRIPCIÓ :	Es tracta d'un mur construït amb pedres mal escairades, de grandària variable, incrustacions de maons massissos entre elles i unides per un morter blanc de bona qualitat.		
MATERIAL DIRECTOR :			
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a 102
	Rebleix a		Es reblert per
	Cobreix a		Es cobert per 101
	Talla a		Tallat per
	Es recolza a		Se li recolza
	S'entrega a		Se li entrega

11. DOCUMENTACIÓ GRÀFICA

11.1. Documentació Planimètrica

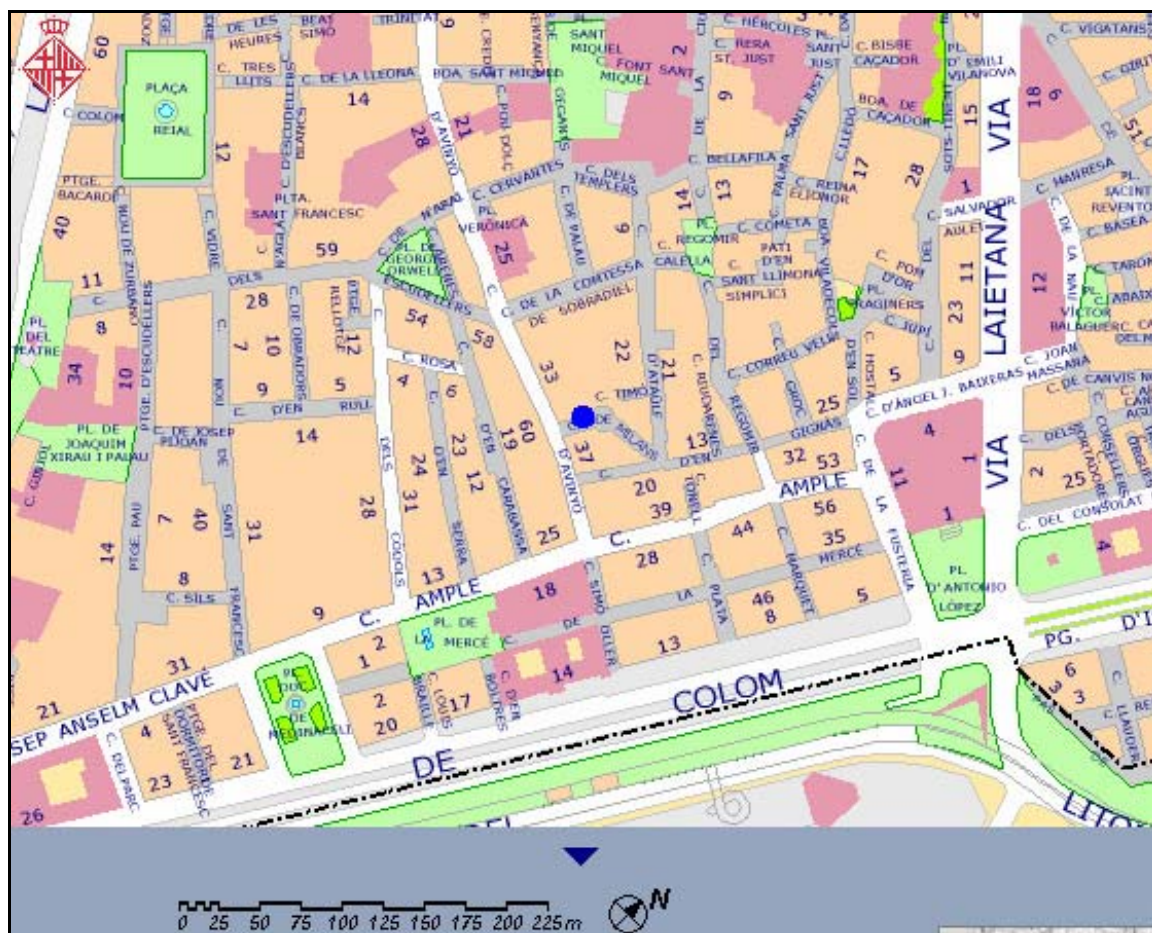

Figura 1: Plànol de situació del carrer de Milans, núm. 3.

CARRER DE MILANS

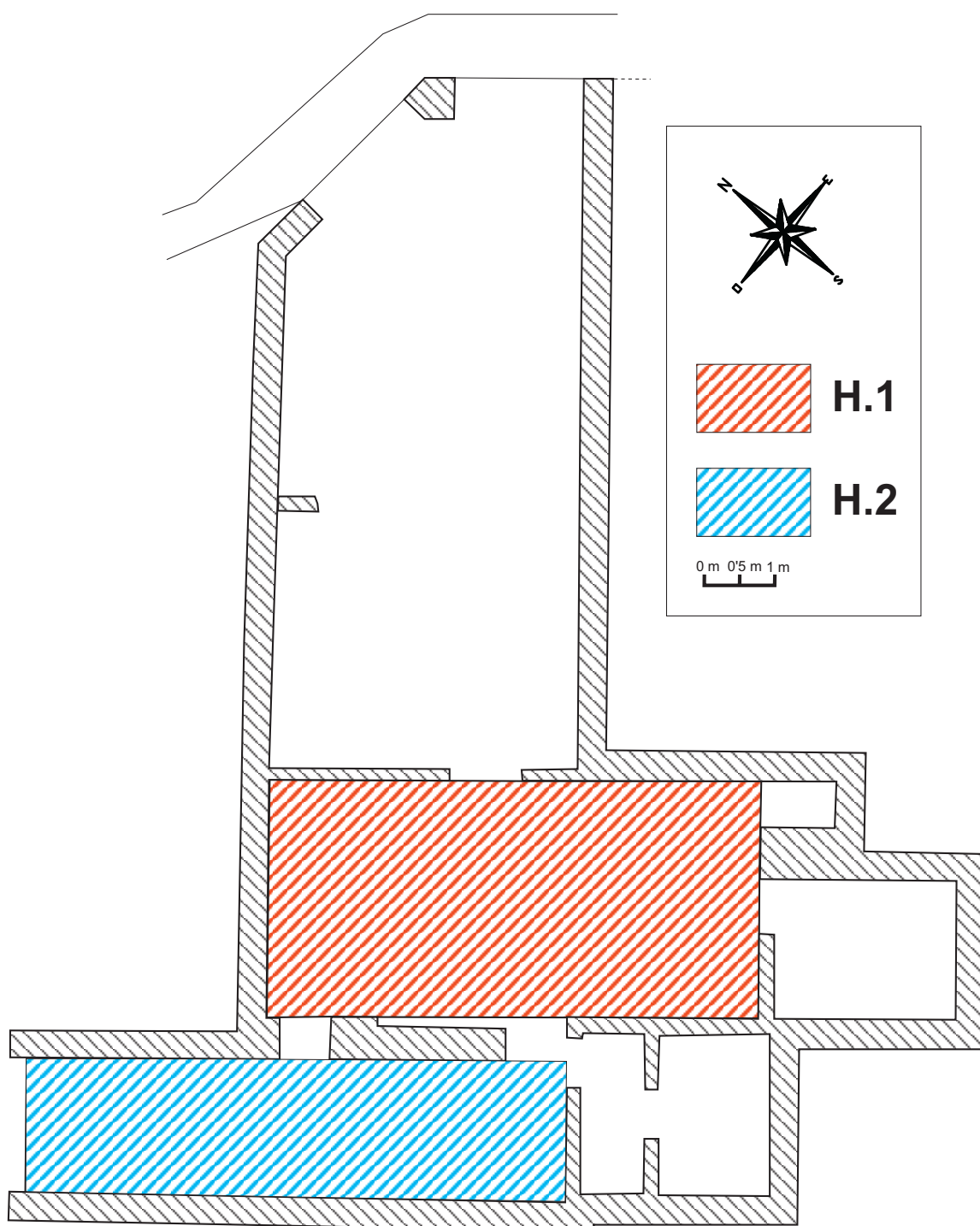
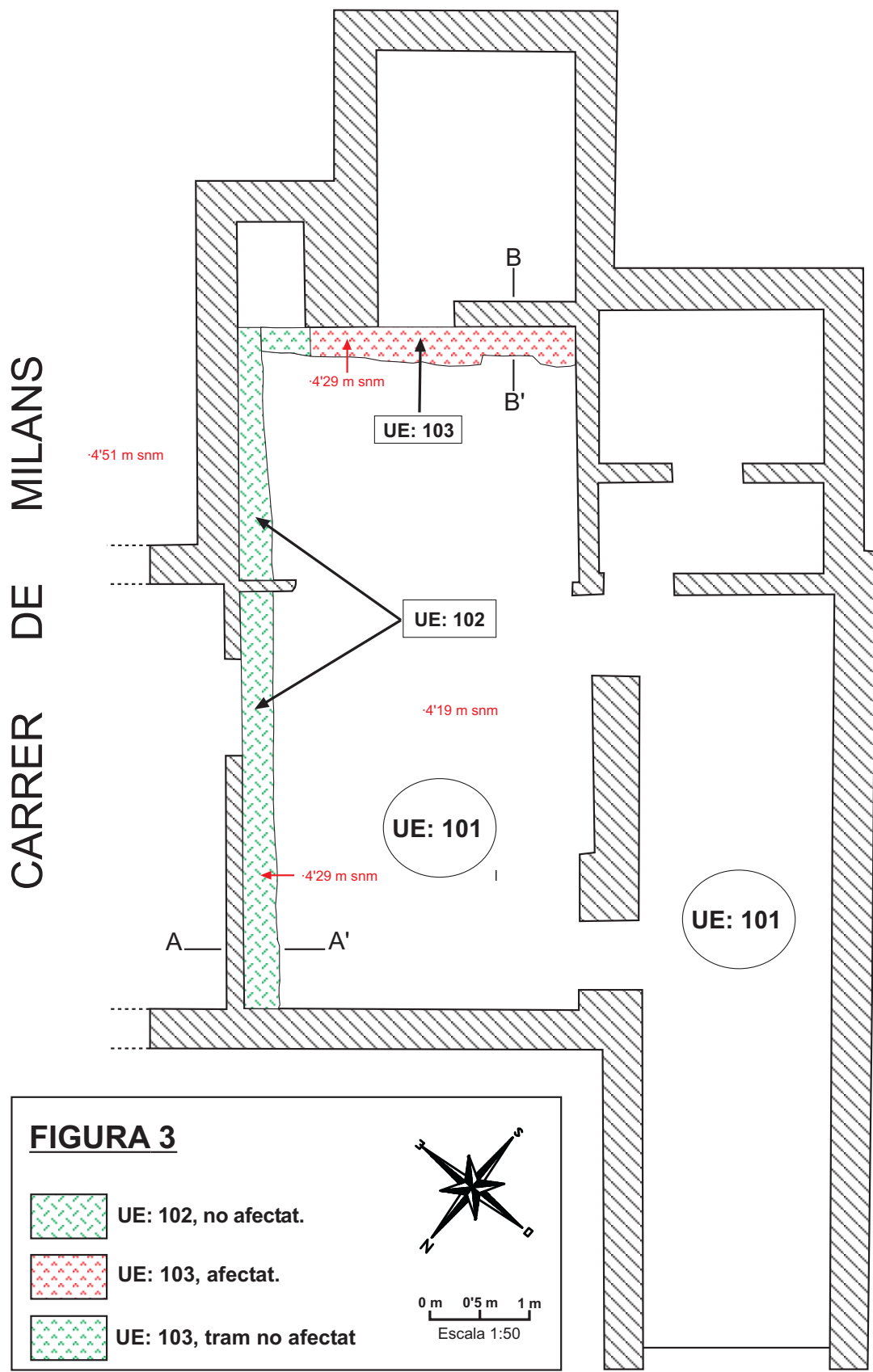
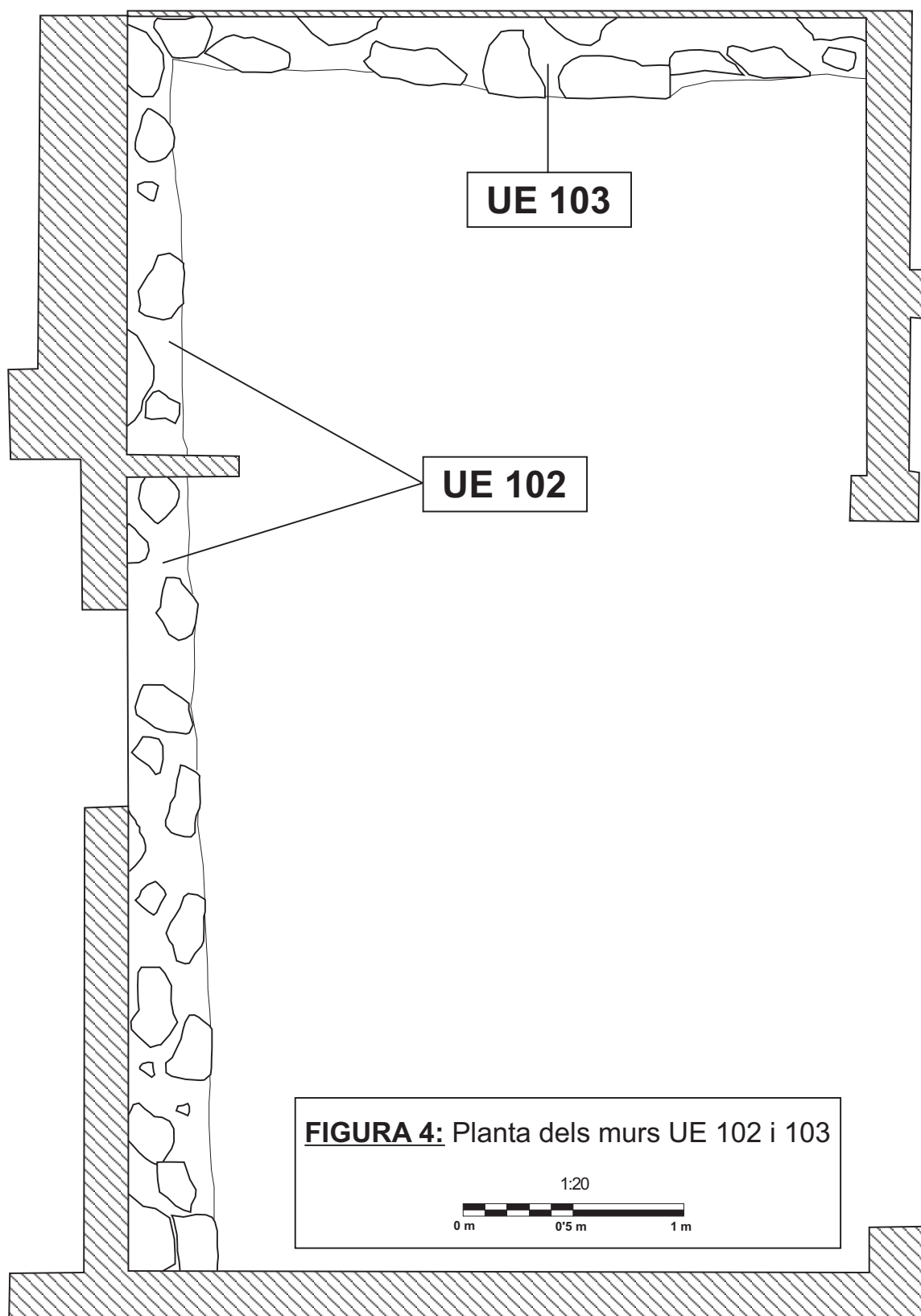

Figura 2: Planta general dels baixos del local del número 3 del carrer de Milans. Els àmbits ratllats són els que s'han vist afectats per els rebaixos (H.1 i H.2).

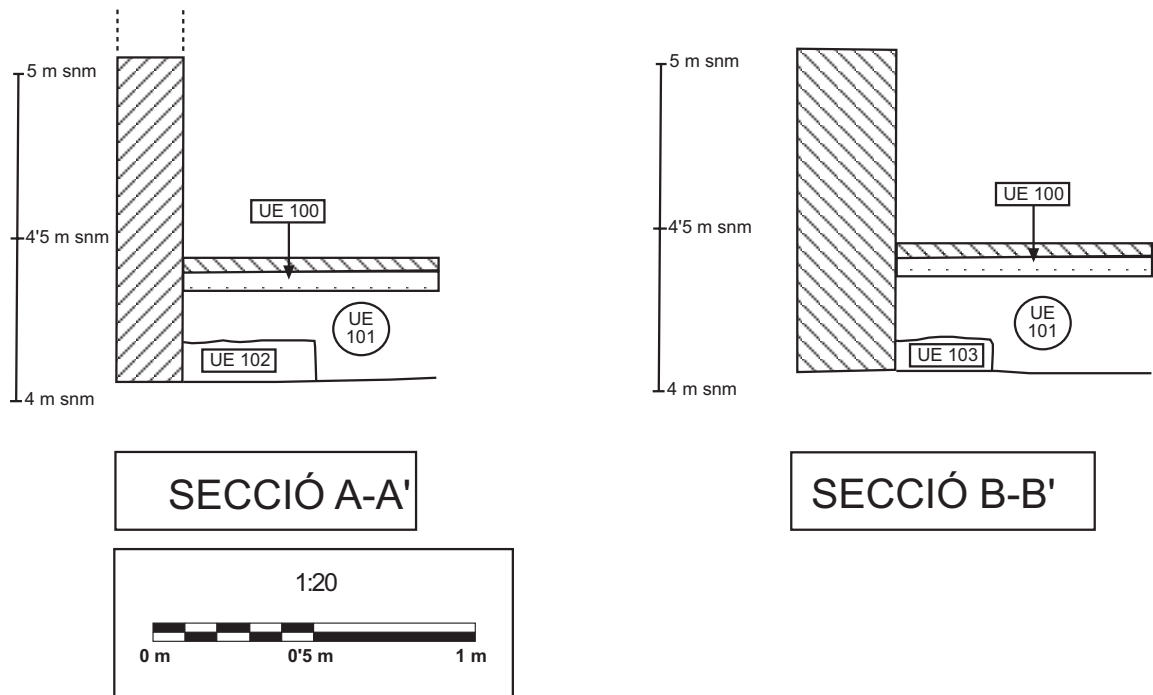

Figura 5: Seccions de les estructures UE 102 i 103 amb el nivell de amortització (UE 101 i la pavimentació del local (UE 100).

11.2. Documentació Fotogràfica

Fotografia 1: Vista general del tram del carrer de Milans on se situa la finca núm. 3.

Fotografia 2: Vista de l'entrada als baixos del núm. 3 del carrer de Milans.

Fotografia 3: Vista de l'H.1 abans de començar el treballs de rebaix.

Fotografia 4: Vista de l'H.1 abans de començar el treballs de rebaix.

Fotografia 5: Vista general de l'H.1 al final del rebaix.

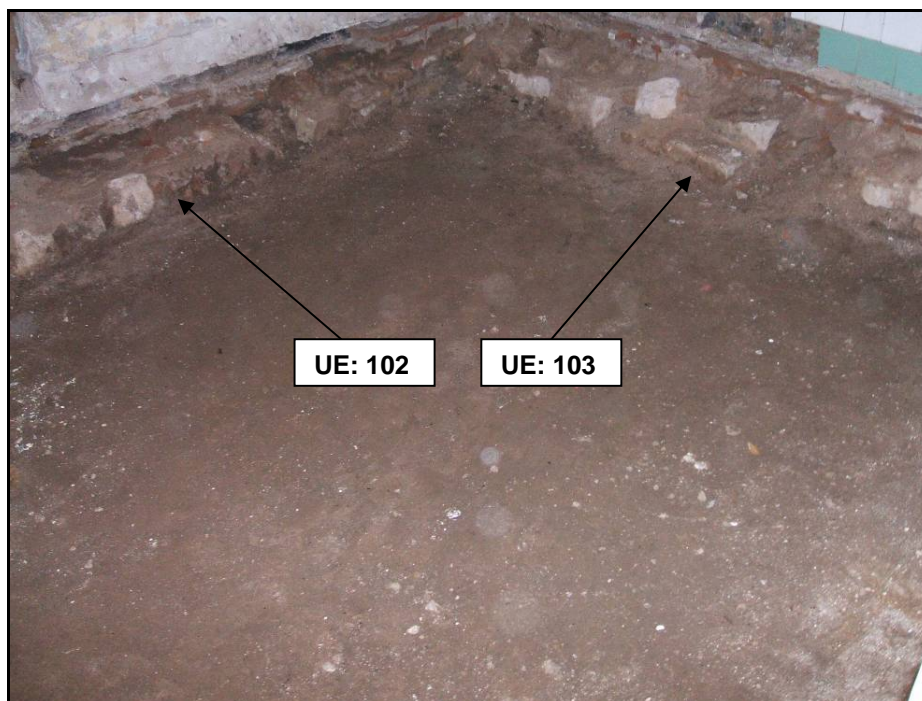
Fotografia 6: Vista general de l'H.2 al final del rebaix.

Fotografia 7: Vista general de l'U.E. 102, en l'H.1.

Fotografia 8: Vista general de l'U.E. 103, en l'H.1.

Fotografia 9: Vista general de les U.E. 102 i 103, en el punt d'unió.

Fotografia 10: Vista general de l'U.E. 103, una vegada fet el petit desmuntatge.